

Utbildningsinspektion i af Chapmangymnasiet

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	5
Bedömning av förutsättningarna för verksamheten	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt af Chapmangymnasiet den 7–10 mars 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och af Chapmangymnasiet, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I af Chapmangymnasiet intervjuades chefsrektor, programrektor, lärare, elever, elevrådets styrelse, studie- och yrkesvägledare, elevvårdspersonal och administrativ personal. Inspektörerna besökte lektioner i årskurserna 1–3 i olika ämnen och i skolans samtliga program. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan

Af Chapmangymnasiet	Antal elever/studerande
Gymnasieskola	713

Utbildningen vid af Chapmangymnasiet omfattar tre nationella program och två specialutformade program. På skolan finns Samhällsvetenskapsprogrammet (SP), Hotell- och restaurangprogrammet (HR), Hantverksprogrammet (HV), ett specialutformat program med utgångspunkt i Handelsprogrammet - Information och service (SMIS) samt ett specialutformat program med utgångspunkt i Samhällsvetenskapsprogrammet - Samhäll-Journalistik.

Samtliga fyra nationella inriktningar erbjuds på Samhällsvetenskapliga programmet (samhällsvetenskap, ekonomi, kultur, språk) samt profilerna Samhäll-HBL (arbetssättet Helhetsbaserat lärande) och Samhäll-internationell. Hantverksprogrammet erbjuder tre inriktningar, florist, konditori och frisör.

Den organisation som nu finns startade 2001 då Karlskronas gymnasieskolor genomgick en omorganisation.

Skolan är centralt belägen i Karlskrona i kvarteret Läroverket i närheten av merparten av övriga gymnasieskolor. Närmaste grannskola är Ehrens värdska gymnasiet beläget i samma kvarter. Skolan är inhytt i de gamla läroverkslokalerna byggda i slutet av 1800-talet. Lokalerna har renoverats kontinuerligt. Skolan samverkar när det gäller det individuella valet med övriga gymnasieskolor i Karlskrona och när det gäller stödundervisning och specialundervisning med Fischerströmska gymnasiet.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid af Chapmangymnasiet och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Af Chapmangymnasiet har en god kvalitet på sin undervisning. Den utmärks av variation och hög kompetens. Förutsättningarna för utbildning bedöms vara goda i avseendet att lärarkåren är välutbildad och kompetent. Kunskapsresultaten är goda eller mycket goda på samhällsvetenskapliga programmet och Hantverksprogrammet. På Hotell- och restaurangprogrammet är resultaten något sämre.

Arbetet med normer och värden är framgångsrikt i och med att det psykosociala klimatet på skolan är gott. De flesta elever trivs på skolan och tar ansvar för skolmiljön. Den informella demokratin ger eleverna i de flesta klasser goda möjligheter till inflytande och delaktighet i studiesituationen. Den formella elevdemokratin omfattar förutom alla vanliga institutioner för medbestämmande också en lokal styrelse och ett elevforum där klassernas skyddsombud sammanträder. Sammantaget ger den formella demokratin eleverna goda förutsättningar för medbestämmande och inflytande.

Skolan har en tid arbetat med ett utvecklingsområde som syftar till kvalitets-säkrade och likvärdiga betyg. Ytterligare utvecklingsområden vittnar om ett medvetet och fokuserat kvalitetsarbete på skolan.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Elevernas tillgång till läromedel bör ses över.
- Arbetet mot kränkande behandling bör förtydligas och stärkas.
- Kvalitetsarbetet bör utvecklas ytterligare.
- Den formella elevdemokratien bör utvecklas på ett sätt som engagerar fler elever.
- Elevernas medvetenhet om program mål och läroplan mål bör öka.
- Skolan bör uppmärksamma behov av stöd i form av studiehandledning på modersmålet.
- Uppföljningen av den garanterade undervisningstiden är inte tillfredsställande vilket innebär risk för att den lagstadgade tiden inte ges till samtliga elever.
- Arbetet med åtgärdsprogram bör utvecklas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Utvecklingssamtal hålls inte på samtliga utbildningar minst en gång per termin (7 kap. 19 § gymnasieförordningen).
- Lokala kurser får inte omfatta kurser i demokrati som utgår från läroplan mål och som inte är tillgängliga för alla (2 kap. 14 § gymnasieförordningen).
- Stödinsatser ges inte sådan omfattning och form att de blir tillgängliga för alla elever i behov av stöd (8 kap. 1 § gymnasieförordningen).
- Val av inriktning sker redan i årskurs 9 i grundskolan (5 kap. 2 § skollagen, 5 kap. 1 § gymnasieförordningen, Lpf 94 avsnitt 2.6).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper

Av de elever som avslutade gymnasieskolan våren 2005 på af Chapmangymnasiet gick på SP 92 procent av eleverna ut med ett slutbetyg från gymnasieskolan. Motsvarande tal var på HR 61 procent och på HV 87 procent. Resultaten för SP och HV ligger därmed över nivån för genomsnittet för samtliga motsvarande program i riket. Resultaten för HR ligger betydligt lägre än rikssnittet (78 procent). Det i skolplanen för Karlskrona angivna målet att 80 procent av eleverna skall gå ut med fullföljd gymnasieutbildning uppnåddes således för två av de tre programmen. Från det specialutformade programmet Information och

service, SMIS, fick 79 procent av eleverna slutbetyg. Från det specialutformade programmet SP-journalistik har ännu inga elever gått ut.

Skolan redovisar inga siffror för högskolebehörighet eller genomsnittlig betygs-poäng i kvalitetsredovisningen för 2005. Den nationella statistiken visar för våren 2005 följande andelar för högskolebehörighet för Karlskrona kommun: SP 98,8 procent (riket 92 procent), HV 88,9 procent (riket 93,7 procent) och för HR 77,8 procent (riket 86 procent). För SP ligger andelen således högre än genomsnittet för riket, medan andelen för HV och i synnerhet HR ligger lägre. På HR har andelen behöriga till högskolestudier minskat med cirka 12 procent-enheter mellan åren 2004 och 2005.

Den nationella statistiken visar för våren 2005 följande betygs-poäng för Karlskrona kommun: SP 15,7 (riket 14,5), för HV 13,5 (riket 14,1) och för HR 12,2 (riket 12,8). Resultaten är således väl i nivå med genomsnittet för rikets samtliga gymnasieskolor. Det i skolplanen för Karlskrona angivna målet att det genomsnittliga betyget på skolorna skall vara 14,5 uppnåddes således på ett av de tre programmen.

En jämförelse mellan åren 2004 och 2005 visar att den genomsnittliga betygs-poängen ökat någon enhet på SP men minskat på HR. För HV saknas jämförelse-möjligheter.

Andelen elever med minst betyget godkänd i kärnämnenen närmar sig 100 procent på SP i samtliga ämnen. För HR varierar de olika kärnämnenen mellan 56 (Estetisk verksamhet) och 100 procent. För HV varierar de olika kärn-ämnenen mellan 67 (Naturkunskap) och 100 procent.

Vad gäller kursbetyg som redovisas av skolan för 2004/2005 är måluppfyllelsen god för SP. På HR är det många elever som får IG på kurserna Estetisk verk-samhet, Samhällskunskap A och Naturkunskap A. På HV är det många elever som får IG på kurserna Samhällskunskap A, Naturkunskap A och Kultur och stilhistoria. Skolan är medveten om problemen och har vidtagit åtgärder som avser att förbättra resultaten. Arbetslaget för HR gör i kvalitetsredovisningen för 2005 en omfattande genomgång av resultatbilden inom programmet och lämnar förslag på flera åtgärder.

Resultaten på de nationella proven är inte fullständigt redovisade i skolans kvalitetsredovisning eller annan dokumentation. I Matematik A redovisas exempelvis endast NP-resultat för SP, inte för HV och HR. I kvalitetsredovis-ningen skriver skolans ämnesgrupp i svenska att "Underlag (NP-resultat) saknas för att kunna dra några långtgående slutsatser. Vi efterlyser en jämförande studie med de andra gymnasieskolorna i Karlskrona kommun." Den statistik som redovisas visar i huvudsak på en relativt god överensstämmelse med satta kursbetyg. Ett undantag är Matematik B, där redovisningen för ht 2004 visar ett fåtal IG och ett tiotal MVG. Resultaten på nationella proven visar knappt 20 IG och inga MVG.

Normer och värden

Ett av målen i utbildningsnämndens skolplan är att eleverna skall uppleva en "trygg miljö där det ömsesidiga tänkandet förverkligas, där samtal, respekt för varandra, planering, beslut och samarbete utvecklas".

Inspektörerna har på af Chapmangymnasiet kunnat notera en lugn studiemiljö. Av genomförda intervjuer framgår att skolan upplevs som trivsamt och att det finns ett accepterande klimat mellan eleverna. I den trivselenkät som genomfördes vårterminen 2005 anger ca 70 procent trivselnivån som "bra" eller "mycket bra". Eleverna förefaller generellt att ta ansvar för den gemensamma miljön och den fysiska miljön på skolan är väl hållen.

I skolans kvalitetsredovisning för 2005 står att skolan inte betonat arbetet med normer och värden i sin verksamhetsplan för 2005 och att ingen riktad utvärdering har gjorts för kvalitetsredovisningen. Detta område kommer att betonas under 2006.

Vid elevintervjuerna framkom att det vid enstaka tillfällen har förekommit mobbning på skolan. Åtgärderna i samband med detta upplevdes då inte som tillräckliga av eleverna. I kvalitetsredovisningen för 2005 skriver skolans kurator och skolsköterska att uppslutningen vid elevskyddsombudsutbildningen varit dålig. Det har vid elevintervjuerna också framkommit en viss osäkerhet kring hur skolans arbete mot kränkande behandling är utformat. Inspektörerna bedömer att förekomsten av kränkande behandling är begränsad men att skolans system för att förebygga, bevaka och rapportera kränkande behandling bör utvecklas. Ett kommunövergripande arbete med denna ansats har påbörjats under läsåret 2005/06. Se vidare kapitel *Bedömning av verksamheten*.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolan når goda resultat på SP vad gäller elevernas kunskaper. Vad gäller HV och HR förekommer det problem med främst kärnämneskurser. Andelen elever med slutbetyg från HR är låg. Bedömningen är att skolan är väl medveten om problemen och vidtar åtgärder för att förbättra resultaten. Skolans resultat kring normer och värden är också goda. Studiemiljön är lugn, eleverna trivs och de visar ett gott ansvarstagande för miljön och för studierna.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolläring och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

I skolplanen för utbildningsnämnden står kring skolans åtagande avseende demokrati att skolan skall låta delaktighet, ansvar och respekt vara grunden för en trygg miljö i verksamheten och att beslut skall tas nära dem som berörs. Skolan skall också göra eleverna delaktiga i planeringen av den dagliga verksamheten. Vidare skall det under en försöksperiod finnas lokala styrelser med elevmajoritet för samtliga rektorsområden.

Det finns en lokal styrelse, elevråd samt klassråd på skolan. Dessutom finns ett så kallat Elevforum som består av elevskyddsombuden i varje klass. Här

behandlas frågor som rör upplevelsen av det dagliga arbetet. Rektorn uppger att Elevforum fungerar bäst av de olika instanserna för den formella elevdemokratin. Enligt rektorn finns vissa brister i arbetet kring övriga instanser. Elevrådet får inte tillräckligt mycket frågor att bearbeta från klassråden. Klassråden behöver i ökad utsträckning protokollföra sina diskussioner.

Elevrådsstyrelsen uppger i intervjun att det rådande intresset för elevrådet är svagt. Engagemanget representeras av en liten grupp intresserade där elever från SP-programmet dominerar. Stödet från skolledningen bedömer eleverna som bra.

Den informella demokratin upplevs i flertalet fall som god. Flertalet lärare är positiva till diskussioner kring planeringen. Det förekommer dock enligt eleverna stora skillnader mellan lärares inställning till elevdemokratin och till inflytandet i undervisningen. Eleverna är tveksamma till huruvida de uppmanas och uppmuntras att ta initiativ. Det finns också en uttalad elevkritik mot att en antagen regel som maximerar antalet prov per vecka inte har hållits. Den höga arbetsbelastning som ibland blir följden av provanhopningarna leder till stress.

Arbetslaget för SP-internationell skriver i kvalitetsredovisning 2005 att det finns en rädsla för att inte hinna uppnå målen, ("hinna kursen") som kan göra att elevinflytandet minskar. Dessutom kan det bli jobbigt för eleverna att sätta sig in i alla kurser, kursbeskrivningar och betygskriterier. Dessutom anser eleverna ofta att dokumenten inte är skrivna för dem, varför de inte engagerar sig.

Inspektörerna bedömer att det finns en medvetenhet hos lärare och elever på skolan om att eleverna skall ha ett inflytande över hur deras utbildning utformas. Det framgår dock av de genomförda intervjuerna att den formella elevdemokratin bör utvecklas så att ett större engagemang och ett större ansvarstagande stimuleras. Störst inflytande finns normalt för eleverna vid starten av en ny kurs, och normalt mera kring formerna än kring innehållet.

I den gemensamma skolplanen för gymnasieskolorna i Karlskrona står att skolan skall garantera allas rätt att bli lika behandlade, oavsett kulturell bakgrund, funktionshinder, kön, religion eller sexuell läggning. I undervisningen skall skolan lära eleverna respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och aktivt motverka alla former av trakasserier, främlingsfientlighet, rasism och antidemokratiska företeelser. Utbildningsförvaltningen har sedan tidigare en övergripande handlingsplan för alla gymnasieskolor när det gäller kränkande behandling. I planen står bl.a. att på varje skola skall finnas ett team, av exempelvis lärare, skolsköterska och kurator, som aktivt arbetar med identifiering, utredning och åtgärder. Arbetet med kränkande behandling skall tas upp som en stående punkt på klassråden. Rektorn skall ansvara för att handlingsplanen mot kränkande behandling är känd hos all personal och hos alla elever.

Det framgår av intervjuerna med elevvårdspersonalen att det praktiska arbetet mot kränkande behandling inte alltid fungerar tillfredsställande. Det finns inget systematiskt arbete mot mobbning i form av kamratstödjare eller dylikt. Skolsköterska och kurator får ibland utföra "brandkårsuttryckningar" vilket förklaras med brist på systematik i det förebyggande arbetet samt bristfällig rapportering om misstänkta mobbningsärenden.

Från och med den 1 april 2006 skall varje verksamhet ha en likabehandlingsplan enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande

behandling av barn och elever. Planen skall syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall årligen följas upp och ses över.

Kommunen har under läsåret 2005/06 arbetat för att likabehandlingsplaner skall finnas på alla enheter. På skolan fanns vid inspektionen en lokal arbetsgrupp som arbetade med att anpassa den förvaltningsgemensamma likabehandlingsplanen till en lokal plan. Inspektörerna bedömer att skolans system för att förebygga, bevaka och rapportera kränkande behandling bör utvecklas, och förutsätter att detta beaktas i det fortsatta arbetet med likabehandlingsplanen.

Som en del i det hälsoförebyggande arbetet erbjuds alla i årskurs ett hälsosamtal med skolsköterskan. Vid detta kommer eventuella sociala problem också i dagen. Vid alla skolor i Karlskrona genomförs också kontinuerligt en drog-enkät. Vid den senaste enkäten år 2005 var trenden positiv för gymnasieskolorna, dvs. användningen av droger hade gått ned bland gymnasieungdomarna.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

I skolans kvalitetsredovisning för 2005 beskrivs hur skolan inför höstterminen 05 infört en arbetslagsorganisation med programinriktning där samtliga lärare ingår. Målsättningen med arbetslagsorganisationen formulerades i två punkter, där den ena handlar om att skapa en pedagogisk plattform för skolutveckling och den andra om att skapa en större närhet till eleverna, både elevsocialt och studiemässigt. Enligt kvalitetsredovisningen visar en utvärdering från hösten 2005 att arbetslagen har satt sig som organisation. Skolans målsättning inför 2006 är att fylla arbetslagsorganisationen med ett innehåll, dvs. att arbetslagen tar ställning för en pedagogisk idé och har den som ledstjärna i planeringen inför kommande läsår. Kvalitetsredovisningen beskriver denna process som central i skolans utvecklings/kvalitetsarbete under 2006.

Arbetslagen har under läsåret 2005/06 ett särskilt uppdrag att formulera mål för arbetet med "Elevernas ansvar och inflytande" och kvalitetsredovisa detta. Arbetslaget SP-internationell redovisar i sin resultatanalys att eleverna tar personligt ansvar för sina studier och att det ökar med högre årskurs. Eleverna försöker utöva ett inflytande över sin utbildning och ställer krav på lärare och sin utbildning. I klasserna förs en kontinuerlig dialog mellan lärare och elever. Hur representativa dessa resultat är för skolan som helhet framgår dock inte av kvalitetsredovisningen.

Skolan har också ämnesgrupper där en lärare har ett uppdrag att verka som samordnare. Ämnesgruppen förfogar över en budget för inköp av läromedel. En annan huvuduppgift är att behovspröva och samordna ämnesfortbildning för gruppen.

Inspektörerna har under besöken sett exempel på pedagogisk verksamhet med i huvudsak god kvalitet. Undervisningsexemplen har varit både traditionella och mera otiditionella. Lärarna på de yrkesförberedande programmen på Östersjöskolan beskriver arbetssättet som integrerande och sammanhållet med tyngdpunkten i restaurang, bageri, konditori och verkstäder. Programmålen och läroplansmålen är oftast vägledande. Samverkan med kärnämnen beskrivs som bra.

På Hantverksprogrammet – Frisör är arbetet i de stora kurserna självständigt och individuellt. På Samhällsvetenskapsprogrammet finns exempel på ämnesövergripande temaarbete, även om det arbetssättet inte genomsyrar i samma utsträckning som på flera av de yrkesförberedande programmen.

Projektarbetet i årskurs 3 kan på skolan utföras både enskilt och i grupp. Inspektörerna har sett exempel på projektarbeten av hög kvalitet.

Elever uppger i intervjun att frånvaron på vissa lektioner är störande, bland annat genom att kamrater drabbas vid grupparbete. Det sker enligt dem en dålig kontroll av frånvaron. Elever uppger också att det ofta förekommer inställda lektioner. Vid lärares sjukdom sätts ofta inga vikarier in. I kombination med att skolan i timplanerna lägger ut precis så många timmar som författningarna föreskriver, inte mer, betyder detta att elevernas garanterade undervisningstid kanske inte uppfylls. Inspektörerna bedömer att skolan snarast bör tillse att bestämmelserna kring den garanterade undervisningstiden efterlevs. Det innebär i första hand att en tillfredsställande uppföljning etableras.

Elevernas kännedom om kursmål, program mål och läroplan varierar. Bäst är kännedomen om kursmålen. På yrkesprogrammen är program målen väl inarbetade. Läroplansmålen nämns ibland i undervisningen men bearbetas inte ofta.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

I skolplanen för gymnasieskolorna i Karlskrona står att skolan har ett särskilt ansvar för elever i behov av särskilt stöd. Det skall finnas en individuell studieplan för alla elever. Vidare finns målet att skolan skall ge elever i behov av särskilt stöd professionell hjälp i deras utbildning och upprätta åtgärdsprogram inom sex veckor från skolstarten, där eleverna ges förutsättningar att nå målen.

Elever som har behov av specialundervisning kan få det på den för gymnasieskolorna gemensamma specialundervisningsenheten som administreras av Fischerströmska gymnasiet. I af Chapmangymnasiets senaste kvalitetsredovisning kommenteras stödinsatserna på följande sätt: ”Inom gymnasieskolans förvaltning bedrivs riktad specialundervisning inom en särskild resursenhet. Under de år som vår skola fungerat som en egen enhet har behovet av en flexibel stödinsats för elever som inte uppfyller kriterierna för denna specialundervisning bara ökat.” Också vid flera personalintervjuer framkommer att gruppen ”mitt emellan”, dvs. de som behöver annat stöd än specialundervisning, har ökat.

Ett flertal signaler tyder på att trösklarna för inträde i den centrala stödverksamheten är för höga. Det tar lång tid att få besked om en elev kan tas emot. Elever uppger att de känner uppgivenhet inför möjligheterna att få tillgång till stödet. Den formella proceduren som följer på att ett elevbehov har identifierats förefaller onödigt krånglig. Bland annat får eleven stå i kö kortare eller längre tid och köandet kan ta en ansevärd tid i anspråk. Vad gäller matematik finns ett organiserat stöd utanför specialundervisningen i skolans egen regi. Inspektörerna bedömer att denna verksamhet drivs med framgång. Det är dock nödvändigt att finna former som är anpassade efter elevernas behov och möjligheter att ta del av stödet. Att ha som enda alternativ en stödtimme mellan kl. 16.00 och 17.00 – som elever uppger är fallet – är inte tillräckligt.

Studiehandledning på modersmålet skall enligt gymnasieförordningen erbjudas eleverna. Sådan studiehandledning har inte erbjudits eleverna, varför man inte vet om det finns behov av det. Eleverna får en individuell studieplan vid

skolstarten. Den uppdateras vid terminssluten i samråd med studie- och yrkesvägledaren. Eleverna är i allmänhet nöjda med den information de får om sin studiesituation.

Den individuella studieplanen skall enligt gymnasieförordningen ligga till grund för utvecklingssamtal minst en gång per termin. Sådana utvecklingssamtal genomförs inte regelbundet på skolan för alla elever.

Enligt gymnasieförordningen skall åtgärdsprogram upprättas om en elev behöver särskilda stödåtgärder. Inspektörerna har tagit del av några sådana åtgärdsprogram och funnit att de ofta innehåller uppräkningsav vad eleven kan och bör göra i en sådan situation, men inte så mycket av vad skolan kan och bör göra. Inspektörerna bedömer att åtgärdsprogrammets utformning behöver ändras för att författningens intentioner skall uppfyllas.

Ytterligare en aspekt på individanpassning gäller elever som av olika skäl vill lämna sitt program. Vid personalintervjuerna framgår att elever inte får plats på ett individuellt program i en sådan situation, vilket hade varit en möjlig lösning. Det individuella programmet används i kommunen uteslutande som en ettårig, behörighetsgivande komplettering förlagd till Fischerströmska gymnasiet och inte på det mer flexibla sätt som skolförfattningarna ger möjlighet till.

Inspektörerna bedömer sammantaget att det finns elever som behöver stöd, som inte får det i rimlig tid och i lämplig form.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygsättning

I den förvaltningsgemensamma kvalitetsredovisningen står att diskussionen om bedömning och betyg har startat på alla gymnasieskolor i kommunen och att alla skolor under läsåret 2005/06 kommer att arbeta med området "likvärdig betygsättning". I utvärderingen inför senaste kvalitetsredovisningen anser 61 procent av eleverna att de fått rättvisa betyg.

Det är positivt att detta område får uppmärksamhet, och många lärare uttalar sig uppskattande om det. Inspektörerna bedömer dock att arbetet bör drivas vidare. Det saknas fortfarande överenskomna och enhetliga rutiner som är fasta och tydliga kring betygsättningen. Skolans avsikt är också att fullfölja arbetet, bland annat genom utbyte mellan kommunens gymnasieskolor.

Läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) ålägger lärare att utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna. Elever uppger i intervjuerna att lärarna i de flesta fall tar detta på allvar. Enligt intervjuer med lärare och elever är denna utvärdering olika i skilda undervisningssituationer. Den kan innehålla allt från ett kort samtal till enkät. Det finns ingen gemensam mall för utvärdering och ingen gemensam policy för hur kursutvärderingarna skall hanteras. Normalt stannar kursutvärderingarna hos den enskilde läraren.

Betygssamtal hålls i regel efter avslutad kurs. Även under kursens gång förekommer samtal om elevernas studiesituation. Det förekommer dock att betygssamtal upplevs som otydliga och i något fall har betygssamtal inte hållits i anslutning till avslutad kurs.

Kvalitetsarbete

I den förvaltningsgemensamma skolplanen står att respektive rektorsområde har ansvar för att utvärdera den lokala arbetsplanen varje år. Varje år skall det

enskilda rektorsområdet också utvärdera något mål i den gemensamma skolplanen, så att alla mål blir utvärderade under mandatperioden. Under året 2005 utvärderades målen kring personalen och åtaganden kring eleven.

Den senaste lokala arbetsplanen för af Chapmangymnasiet tillkom 2004. Att det inte gjorts någon aktualisering av denna plan förklaras i intervjuerna med skolledning och personal av allmän tidsbrist och rektorns frånvaro på grund av utbildning.

Skolans kvalitetsredovisning tillkommer genom att vissa lärare kallas till en grupp för arbete med denna. Till största delen görs den dock på skolledningsnivå. Arbetslagen har under 2005 haft ett uppdrag kopplat till kvalitetsarbetet. De har formulerat mål och angett metoder för området "Elevernas ansvar och inflytande". Arbetslagen har också enligt skolans kvalitetssystem i uppgift att analysera betygsresultat. Också andra personalgrupper har haft uppdrag att formulera mål och utvärdera sin verksamhet.

I den senaste kvalitetsredovisningen utvärderas delar av undervisningen: matematikundervisningen, undervisningen i moderna språk och elever i behov av särskilt stöd. Inspektörerna bedömer att utvärderingen av matematikundervisningen är föredömlig och tillför skolan ny och viktig kunskap. Utvärderingen gäller ett särskilt försök under läsåret 2005/06 med syftet att utveckla matematikundervisningen för att förbättra måluppfyllelsen i matematikkurserna.

En viktig slutsats som dras i den gjorda utvärderingen är "att eleverna inte är vana vid att ta eget ansvar och själva söka den kunskap som de behöver. Eleverna uppfattar ordet 'frivilliga lektioner' som 'inga lektioner'. Här behövs det i fortsättningen att all skolpersonal (mentorer, skolkurator, rektor etc.) ofta understryker vikten av att eleverna skall ta ansvar för sitt lärande. Dessutom måste eleverna förstå att ansvaret för sitt eget lärande kan tas i skolan eller utanför skolan genom t ex hemarbete."

Inför läsåret 2006/07 har skolledningen som ambition att tillskapa en personalresurs som förstärkning inom kvalitetsarbetet. En målsättning är att i större utsträckning göra eleverna medvetna om och delaktiga i skolans kvalitetsarbete.

Inspektörerna bedömer efter intervjuer och granskning av skolans kvalitetsdokument att mycket fungerar bra och att initiativ tas för att snabbt utveckla kvalitetsarbetet. Det gäller främst arbetslagens roll i kvalitetsarbetet och det utforskande arbetssättet med matematiken.

Kvalitetssystemet i dess befintliga skick kan dock förbättras, både till form och innehåll. Det borde ha sin utgångspunkt i en mer aktuell arbetsplan. Uppföljningen är också bristfällig i vissa delar. Arbetet med målformulering kan också utvecklas. Systemet med att låta olika arbetslag komma till tals i kvalitetsredovisningen har uppenbara fördelar men kräver samtidigt att det finns en sammanfattande nivå som tar ställning till i vilken utsträckning olika bedömningar är representativa för helheten.

Skolledning

Skolan har en organisation med två rektorer, en rektor med chefsansvar samt en programrektor. Det praktiska arbetet är uppdelat så att varje rektor har ansvar för vissa utbildningar. Rektor/chef har varit på skolan i fem år och

programrektor i två år. Båda rektorerna har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektorn är väl förtrogen med verksamheten.

I utvärderingen inför kvalitetsredovisningen år 2005 i kommunen har även skolledningen bedömts. Personalens omdömen kring skolledningsfrågor ligger något under medelnivå, dvs. kring 3,1–3,7 i en sexgradig skala, när det gäller frågor om hur personalen upplever inflytandet över sin arbetssituation och hur tydlig skolledningen är i ledarskapet.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att den pedagogiska verksamheten är av god kvalitet. Eleverna har möjlighet att få inflytande och delaktighet på skolan, men den formella demokratin bör stärkas. Även elevernas medvetenhet om program mål och läroplansmål bör stärkas.

Skolans förebyggande arbete mot kränkande behandling bör utvecklas. Skolan bör uppmärksamma behov av stöd i form av studiehandledning på modersmålet. Åtgärdsprogrammen bör utvecklas. Stödinsatser ges inte sådan omfattning och form att de blir tillgängliga för alla elever i behov av stöd.

Skolan har arbetat väl med att säkra en likvärdig betygssättning och kan med fördel driva detta arbete vidare. Skolans kvalitetsarbete bör utvecklas ytterligare. Utvecklingssamtal genomförs inte med varje elev en gång per termin.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till utbildning

Af Chapmangymnasiet har en planering för tre årskurser för varje program där det framgår vilka kurser som ingår och när dessa är utlagda under de tre åren. Det finns också en planering som utförligt beskriver hur informationen till eleverna skall hanteras för de olika valen.

Det individuella valet är samordnat med Ehrensvärdska gymnasiet och Törnströmska gymnasiet och erbjuds eleverna i en stor katalog. Utbudet är rikligt och flera av kurserna är lokala.

En lokal kurs i skoldemokrati erbjuds inom det individuella valet. Inspektörerna bedömer att kursen inte är förenlig med gällande bestämmelser, då kursens innehåll avser läroplansmål. Kursen är inte heller tillgänglig för alla utan riktar sig till elever som deltar i elevrådsarbetet på skolan.

Den arbetsplatsförlagda utbildningen (APU) fungerar tillfredställande på de program på skolan som har sådan.

Inspektörerna har vid studiet av dokumenten och intervjuer med skolledarna funnit att eleverna på vissa utbildningar genomför val av inriktning inom programmet redan i samband med programvalet i årskurs 9. Då avsikten med det kursutformade gymnasiet är att eleverna skall erbjudas fortlöpande val

baserat på gjorda studierfarenheter, bedömer inspektörerna att valproceduren strider mot författningarna.

Personal

Skolan har 43 lärare, två vaktmästare och tre administrativa tjänster. Elevvårdspersonalen utgörs av två skolsköterskor och två kuratorer för hela kvarteret Läroverket (två skolor). Två av dessa tjänster är avsatta för af Chapmangymnasiet. Skolan har två studie- och yrkesvägledare.

Till personalresursen hör också sex specialpedagoger som organisatoriskt hör till Fischerströmska gymnasiet.

Lärarnas kompetens kan bedömas som hög. Samtliga lärare på skolan har eller håller på att skaffa formell behörighet. Lärartätheten uppges i kvalitetsredovisningen för 2005 vara 17,1 elever per lärare. Omräknat innebär det 5,8 lärare per 100 elever. Redovisningen beskriver inte hur beräkningen är gjord men enligt uppgift är inte de individuella valen inkluderade. Inkluderas dessa blir lärartätheten högre. 5,8 lärare per 100 elever är en jämförelsevis låg lärartäthet, både sett till genomsnittssiffran för hela kommunen (7,8) och med jämförbara kommuner i Sydsverige – Växjö, Kalmar, Kristianstad och Halmstad (8,1 till 9,0). Genomsnittet i riket år 2005 var 8,3 lärare per 100 elever.

I utvärderingen av personalen i Karlskrona kommun år 2005 ger personalen på af Chapmangymnasiet kompetensutvecklingen mycket låga omdömen. Tillgång till ”kompetensutveckling som krävs” får betyget 2,6 och att ”få en kompetensutvecklingsplan utarbetad i samarbete med rektorn” får betyget 2,3 i den sexgradiga skalan.

Anslagen för kompetensutveckling har under senare år minskat. Det uppsatta målet i skolplanen är att 1,5 procent av personalbudgeten skall avsättas till kompetensutveckling. I verkligheten har det blivit endast 0,5 procent. Kompetensutvecklingen erbjuds lärarna till stor del centralt genom kommunen via en katalog. I den finns även kompetensutveckling som är viktig för skolan, men lärarnas missnöje tycks dels bero på att man inte känner att man varit med i processen och påverkat innehållet, och dels på att den ämnesanknutna kompetensutvecklingen fått dåligt utrymme. Inspektörerna bedömer att det främst är förankringsprocessen kring kompetensutvecklingen som kan utvecklas.

Materiella resurser

Resurstilldelningen sker centralt från förvaltningen, utan äskande av skolan. Resurserna följer med eleven vid byte av program och övergång till annan skola. Detta kan temporärt medföra minskade resurser för vissa program, eftersom det inte omedelbart går att anpassa organisationen efter relevantalet.

Skolan har tillgång till bibliotek i det egna huset samt på Törnströmska gymnasiet. Biblioteket används flitigt.

Av intervjuerna framgår att tillgången på läromedel ibland är begränsad. Elever och lärare uppger i intervjuerna att läroböcker kan vara slitna och till viss del föråldrade. I vissa kurser delas inga läroböcker ut alls, utan sådana finns bara till låns under lektionstid. Elever uppger i intervjuerna att det kan ställa till problem för den som är frånvarande och behöver ta igen förlorade kursmoment.

Lärarna uppger att resurssituationen är problematisk och pekar dels på läromedel, dels på kompetensutveckling. Skolledningen framhåller att IT-utvecklingen begränsar behovet av litteratur. Lärarna uppger i sin tur att IT-situationen inte medger ett arbetssätt som undanröjer behovet av litteratur.

Inspektörerna noterar att det upprepade gånger riktas kritik mot resurssituationen vid intervjuer med lärare och elever. Resurserna för kompetensutveckling är dessutom knappa och lärartätheten tycks vara låg. Inspektörerna bedömer att det finns behov av en genomgripande prioriteringsdiskussion på skolan, som bör ta ställning till hur de befintliga resurserna bäst används.

Sammanfattning

Val av inriktning sker redan i årskurs 9, vilket strider mot författningarna. Den lokala kursen i skoldemokrati är inte förenlig med gällande bestämmelser. Elevernas tillgång till adekvata läromedel bör ses över.

Datum	Ort
2006-12-07	Lund

Lars Berglund
Martin Järnek